

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

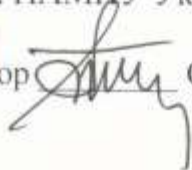
Рішення вченої ради

Протокол 15.10.2025 № 8

Голова вченої ради

чл-кор. НАМНУ України

професор Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕТИКА, БІОЕТИКА ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»
освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії**

галузі знань	Е Природничі науки, математика та статистика, І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення (код та назва галузі знань)
спеціальності	Е1 Біологія та біохімія, І1 Стоматологія, І2 Медицина, І6 Технології медичної діагностики та лікування, І8 Фармація, промислова фармація, І3 Педіатрія, І9 Громадське здоров'я, І7 Терапія та реабілітація (код та назва спеціальності)
рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) (вказати рівень вищої освіти)
форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна (зазначити форму навчання)
тривалість навчання	3 кредити, 90 годин
мова навчання	українська

Київ – 2025

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни	3
3. Результати навчання, що дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
4. Компетентності, що дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Структура навчальної дисципліни	14
7. Самостійна робота	30
8. Оформлення самостійної роботи	32
9. Перелік питань для підсумкового контролю	32
10. Методи навчання	34
11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання	34
12. Рекомендований бібліографічний список	36

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Етика, біоетика та академічна доброчесність» є нормативним компонентом освітньо-наукових програм (ОНП): Е1 Біологія та біохімія, І1 Стоматологія, І2 Медицина, І3 Педіатрія, І6 Технології медичної діагностики та лікування, І8 Фармація, промислова фармація, І9 Громадське здоров'я.

Загальний опис навчальної дисципліни подано в табл. 1.

Таблиця 1

Найменування показника	Опис		
Загальна характеристика дисципліни			
Галузі знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення Е Природничі науки, математика та статистика		
Спеціальності	І1 Стоматологія, І2 Медицина, І3 Педіатрія, І6 Технології медичної діагностики та лікування, І8 Фармація, промислова фармація, І9 Громадське здоров'я, Е1 Біологія та біохімія		
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90 годин		
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС		
Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	1	1	1
Семестр	1	1	1
Лекції	34	20	8
Семінарські	34	24	14
Самостійна робота	22	46	68
Вид контролю	залік	залік	залік

2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Обов'язкова навчальна дисципліна «Етика, біоетика та академічна доброчесність» являється теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують набуття універсальних навиків дослідника при підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальностями І1 Стоматологія, І2 Медицина, І3 Педіатрія, І6 Технології медичної діагностики та лікування, І8 Фармація, промислова фармація, І9 Громадське здоров'я, Е1 Біологія та біохімія.

Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами етики, особливостями й напрямками сучасної біоетики та основами академічної доброчесності. Включає в себе питання з історії етики та філософії, етики, філософії та методології науки, соціальної філософії та академічної доброчесності. Осмислення етико-філософських проблем сучасності, сутності біоетики, філософських засад наукової діяльності, клінічних досліджень та гуманістичних засад медичної/фармацевтичної теорії та практики є особливо важливим.

2.2. Мета дисципліни: здобуття особою етико-філософських знань, умінь, навиків та інших компетентностей, достатніх для етичного аналізу складних проблем теоретичної та практичної медицини, продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння етико-філософськими та біоетичними засадами діяльності, а також проведення власного наукового дослідження та захисту дисертації в обраній предметній області, спираючись на принципи академічної доброчесності, результати якої мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Навчальна дисципліна «Етика, біоетика та академічна доброчесність» є введенням у загальну етико-філософську проблематику. При чому остання розглядається в її історичному розвитку та у широкому соціокультурному контексті. Особлива увага присвячується проблемам кризи сучасної техногенної цивілізації та зміні наукової картини світу, типів наукової раціональності, систем цінностей, на які орієнтуються вчені.

Останнім часом проблема особистої відповідальності дослідника набула важливого значення саме тому, що суспільні інститути часом не встигають за стрімкими темпами розвитку науки й технологій. В цьому контексті дуже важливими є знання специфіки етики науки, що ґрунтується на її основоположних цінностях, нормах та принципах і визначає моральну поведінку вченого, його відповідальність перед суспільством.

2.3. Завданнями вивчення дисципліни є:

- закласти основи знань з етики, філософії та аксіології науки, теорії та методології наукової діяльності, біоетики та академічної доброчесності;
- сформувати етико-філософські засади процесу логіко-методологічного аналізу при проведенні наукового дослідження та відповідний світогляд, що ґрунтується на досягненнях сучасної медичної наукової та філософської думки;
- сформувати філософсько-методологічну культуру аспіранта як лікаря та науковця, необхідну для виконання своїх професійних обов'язків, планування та виконання наукових досліджень;
- сприяти формуванню практичних навичок втілення принципів академічної доброчесності в науково-педагогічній, дослідницькій та професійній діяльності;
- сприяти гуманізації медичної діяльності, втіленню сучасних етичних принципів наукової діяльності та принципів Етичного кодексу вченого України в медичну теорію та практику.

2.4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Перелік дисциплін, що були вивчені раніше: Філософія, Історія України, Логіка (основи), Етика та естетика. Перелік раніше здобутих результатів навчання: Здатність до розв'язання конкретних професійних завдань; уміти застосовувати загальні філософські поняття та виконувати логічні операції; орієнтуватися в загальній історії розвитку гуманітарних наук у зв'язку з основними галузями філософського знання. Даний освітній компонент є першим, що забезпечує набуття універсальних навиків дослідника при підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

3. Результати навчання, що дає можливість досягти навчальна дисципліна

Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням професійної етики та академічної доброчесності. Володіти концептуальними та методологічними знаннями при виконанні наукових досліджень у медицині.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів у сфері охорони здоров'я усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.

Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики охорони здоров'я, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в охороні здоров'я.

Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері охорони здоров'я та з дотичних міждисциплінарних питань.

Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами. Дотримуватися академічної та професійної доброчесності, впроваджувати політику академічної доброчесності в наукову, професійну та викладацьку діяльність, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів, вміти планувати і проводити заходи направлені на недопущення проявів академічної недоброчесності. Організовувати освітній процес, оцінювати його ефективність, рекомендувати шляхи вдосконалення. Діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вести здоровий спосіб життя.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. Компетентності, що дає можливість здобути навчальна дисципліна

Навчальна дисципліна «Етика, біоетика та академічна доброчесність» дозволяє набути здобувачам вищої освіти такі компетентності.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за спеціальністю, продукувати нові ідеї, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити оригінальне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Таблиця 2

№ з/п	Назва
Загальні	
1.	здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень
2.	здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки
3.	здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможливають та запобігають проявам академічного плагіату. здатність до формування системного наукового світогляду, загальної та особистої культури;
4.	здатність оперувати законами формальної та діалектичної логіки, в професійній діяльності вживати загальні наукові методи пізнання: аналізу та синтезу, індукції та дедукції тощо;
5.	здатність застосовувати отримані філософські знання для розв'язання складних питань теоретичної та практичної медицини;
6.	здатність орієнтуватися в сучасних філософських течіях та оперувати сучасним філософським тезаурусом;
7.	здатність дотримуватись правил академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження та в подальшому в професійній діяльності;
Спеціальні (фахові)	
1.	здатність провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу українською мовою.
2.	здатність до формулювання нових ідей, концепцій, гіпотез в результаті вивчення наукових джерел, читання наукової літератури, власного наукового дослідження, обговорення теми та результатів дослідження на наукових форумах;
3.	здатність інтерпретувати результати досліджень у контексті сучасних досягнень гуманітарних та природничих наук, брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями щодо теоретичного та практичного значення та потенційних наслідків отриманих результатів для суспільства;
Етичні	
1.	здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо. Здатність дотримуватися академічної та професійної доброчесності, впроваджувати політику академічної доброчесності в наукову, професійну та викладацьку діяльність, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів, вміти планувати і проводити заходи направлені на недопущення проявів академічної недоброчесності.
Комунікативні	

1.	здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною мовою; здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів у сфері медицини усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.
2.	здатність ефективно використовувати окремі навички риторики.
3.	здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.
Управлінські	
1.	здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів.
Особистісні	
1.	здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку;
2.	здатність працювати автономно;
3.	здатність бути критичним і самокритичним;
4.	здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання;
5.	здатність генерувати нові ідеї (креативність).

5. Програма навчальної дисципліни

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
1	2	3
Модуль 1. Етика як розділ філософії: основні поняття, категорії, принципи. Еволюція поглядів на людину її життя та призначення в світлі етики, філософії, науки та охорони здоров'я		
1.1.	Філософія теоретична й практична. Становлення предмету практичної філософії: політика, етика та мораль.	Формування предмету практичної та теоретичної філософії; Теорія як вища форма практики; поняття про праксис, поезис, енергію.
1.2.	Етика як філософська дисципліна. Етос як спільне життя та звичаєвість: семантика етичного. Політика як наука про етичне. Політичний міф як джерело обґрунтування етичних приписів. Етика та мораль. Звичай і мораль як способи соціальної регуляції. Mos, mores, moral: зміна уявлення про предмет практичної філософії в римській рецепції етики Аристотеля. Етика та аксіологія.	Етика як наука про щастя і підстави спільного життя; формування поняття етики: етичне як царина спільнотного та узвичаєного
1.3.	Класичні уявлення про предмет практичної філософії в доробку Аристотеля. Відмінність теоретичної (метафізика) та практичної (етика) філософії в філософії Аристотеля. Істина як предмет теоретичної філософії. Добро як предмет практичної філософії. Теорія як вища форма практики. Життя споглядальне та життя активне як ідеали. Щастя як мета людського життя. Засади етики чеснот.	Учення Аристотеля про чесноти; щастя як мета людського життя; етика як наука про щастя; щастя як спосіб політичної активності.

1.4.	Історичний поворот в етиці Середньовіччя. Зміна поглядів на людину у філософії Середньовіччя. Етика як наука про та спосіб досягнення спасіння. Етика як шлях до метафізичного осяяння. Онтологічний статус зла в етиці доби Патристики. Віра, надія, любов: перегляд переліку чеснот у етиці Августина. Теодицея: спроби розв'язання парадоксу існування зла	Виникнення ідеї історії та спасіння; проблема теодицеї; християнське переосмислення античної етики чеснот (віра, надія, любов).
1.5.	Головні етико-філософські ідеї доби Нового часу та Просвітництва. Представники напрямку та їх концепції. Утилітаризм Дж. Беніама та Дж. Міла, ліберальний індивідуалізм Т.Гоббса, Дж. Локка.	Уявлення про вищі цілі та спільне благо; проблема елітаризму в етиці Дж. С. Міла; Учення про природні права та засади ліберального світогляду
1.6.	Класичні уявлення про предмет практичної філософії у вченні Канта. Відмінності між теоретичною та практичною філософією в трансцендентальній критичній філософії І. Канта. Теоретична філософія як наука про умови можливого досвіду. Практична філософія як наука про універсальні підстави свободи волі.	Практична філософія як критична, трансцендентальна дисципліна: порушення питання про умови можливості свободи волі; учення про правила й закони волі; учення про гіпотетичні та категоричний імператив.
1.7.	Класичні уявлення про предмет практичної філософії в роботах К. Маркса. Марксові “Тези про Фейєрбаха” – поворот у сучасній практичній філософії. Критика домарксового матеріалізму через неухважність до чуттєвої людської діяльності (практики). Проголошення нового завдання усієї філософії: “світ треба не пояснювати, а змінювати”.	Практична філософія як практика трансформації світу; теоретико- методологічні засади марксистської філософії; марксизм як філософія підозри.
1.8.	Етика ХХ ст.: основні течії, поняття та категорії. Еволюція утилітаризму. Британський інтуїтивізм Дж. Е. Мура. Етика чеснот А. Макінтайр, Ф. Фул філософія моралі, консеквенціалізм Е. Енскома.	Засади британського інтуїтивізму; учення про консеквенціалістські етики; порушення питання про реабілітацію Аристотелевої етики чеснот; критика утилітаризму; засади комунітаристської етики
1.9.	Соціальна етика та соціальна філософія: основні характеристики.	Які основні принципи та цінності лежать в основі соціальної етики? Підходи до визначення етичних норм і цінностей у соціальній філософії. Як соціальна етика впливає на розвиток суспільства та міжособистісні відносини? Соціальна філософія та її вплив на політичні, економічні та культурні процеси у суспільстві. Які теорії соціальної етики та соціальної філософії важливі для розуміння сучасних етичних проблем? Соціальна етика та соціальна

		філософія та їх роль у розвитку громадянського суспільства та демократії. Вплив соціальної етики на розуміння та практику справедливості в суспільстві.
1.10.	Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті. українського суспільства. Роль особистості як суб'єкта історії. Поняття народу, нації, національної ідеї.	Які фактори впливають на розвиток та зміну соціальної свідомості? Причини та наслідки революційних процесів у суспільстві. Ідеології, що вплинули на розвиток українського суспільства та соціальну свідомість. Які характеристики роблять особистість суб'єктом історії? Роль особистості у формуванні нації та національної ідентичності. Визначення поняття "народ". Фактори, що впливають на формування національної ідеї та її поширення серед народу. Зміна ролі особистості як суб'єкта історії у різні історичні епохи. Зв'язок між особистістю, народом та нацією.
1.11.	Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).	Основні характеристики, що роблять людину соціальною істотою. Як соціальна діяльність впливає на формування і розвиток особистості? Різновиди соціальної діяльності. Соціальні інститути і структури та соціалізація людини. Соціальні зміни та трансформації в умовах глобалізації та технологічного прогресу.
1.12.	Віртуалізація та цифровізація життя сучасної людини як головна особливість культури інформаційного суспільства: етичні, соціальні та гуманітарні аспекти.	Вплив віртуалізації та цифровізації на повсякденне життя сучасної людини. Які етичні питання виникають у зв'язку з використанням віртуальної реальності, технологій штучного інтелекту та інших технологій в сучасному інформаційному суспільстві? Соціальні наслідки популярності штучного інтелекту, віртуальних світів та різноманітних соціальних мереж. Віртуальна комунікація та структуру міжособистісних відносин.
1.13.	ЗМІ як суб'єкт масових інформаційних процесів. Глобалізація комунікативних процесів. Постіндустріальне, інформаційне суспільство та людські цінності.	Які цінності та пріоритети мають більшу вагу у постіндустріальному суспільстві порівняно зі старими індустріальними моделями? Інформаційні технології та їх вплив на сприйняття та реалізацію людських цінностей. Як можливий конфлікт між традиційними цінностями та новими цінностями, що виникає внаслідок перехідного періоду до інформаційного суспільства? Які етичні та моральні питання виникають у зв'язку з переходом до постіндустріального суспільства?
1.14.	Соціальні, економічні, політичні, правові та культурні аспекти глобалізації. Гуманітарна складова, етичні та філософські аспекти глобалізації.	Які етичні проблеми виникають у зв'язку з глобалізацією, зокрема в контексті економіки, екології та прав людини? Філософські підходи до глобалізації. Етичні стандарти та норми у регулюванні глобальних відносин. Які виклики ставляться перед філософією та етикою в глобалізованому світі у зв'язку з взаємодією між різними культурами та цінностями?

1.15.	Етика війни та моральні обмеження війни. Проблеми біобезпеки. Глобальні цивілізаційні виклики. Проблема виживання людства. Тоталітаризм, тероризм та військові конфлікти. Засади справедливої, визвольної війни.	Моральні обмеження і правила поведінки під час ведення війни. Поняття "справедлива війна", критерії для оцінки моральності війни. Які етичні питання виникають у зв'язку зі збройними конфліктами? Біобезпека та військові дії. Етичні питання, що виникають у зв'язку з використанням біологічної та хімічної зброї. Міжнародні конвенції та угоди, що регулюють етичні аспекти війни та біобезпеку.
Модуль 2. Етика, філософія та методологія науки. Людиновимірність сучасної науки.		
2.1.	Європейська наука як сутнісне явище Нового часу. Медицина, метафізика, етика. Європейська медицина як наука: історія виникнення, особливості.	Основні фактори, що сприяли зародженню та розвитку європейської науки в період Нового часу. Вплив європейської медицини на розвиток наукового мислення в Європі. Основні особливості та тенденції, що характеризували європейську медицину. Основні філософські підходи до поняття здоров'я та хвороби. Які етичні принципи та норми відображаються в практиці європейської медицини, і як вони еволюціонували протягом історії?
2.2.	Філософські засади сучасної наукової картини світу. Наука як феномен, світогляд, діяльність, духовна практика, соціальний інститут. Соціологічні концепції науки XX ст. (Т. Кун, К. Поппер, П. Фейєрабенд, І. Лакатош, Е. Агацці та ін.). Філософія постнекласичної науки як практична філософія.	Наука розглядається як феномен і світогляд. Філософські підходи до розуміння природи науки. Соціологічні концепції науки XX століття. Які ключові ідеї висвітлюють роботи Т. Куна, К. Поппера, П. Фейєрабенда, І. Лакатоша, Е. Агацці та інших в рамках філософії науки? Які принципи формулюються для вирішення епістемологічних, методологічних та онтологічних проблем у сучасній науці? Як наукова картина світу змінюється та розвивається в залежності від культурних, соціальних та історичних умов? Які виклики стоять перед філософією науки у зв'язку з розвитком сучасних технологій, інтердисциплінарними дослідженнями та глобалізацією знань?
2.3.	Аксіологія та етос науки. Етос класичної науки за Р. Мертоном. Етос сучасної науки за Дж. Займеном. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вчених.	Цінності та переконання етосу класичної науки за концепцією Р. Мертона. Які основні принципи та цінності характеризують етос сучасної науки за Дж. Займеном? Проблема гуманізації науки. Які цінності та принципи повинні керувати діяльністю науковців, щоб забезпечити позитивний вплив на суспільство? Наука, технології та суспільство, їх вплив на аксіологію науки та етос вченого. Які виклики ставляться перед науковою спільнотою у зв'язку з необхідністю врахування етичних та соціальних аспектів у своїй роботі?

2.4.	Особистість вченого та етичні принципи вченого. Втілення принципів біоетики в науково-дослідну діяльність. Етичний кодекс вченого України та його особливості. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вченого в Україні.	Принципи біоетики та етичні стандарти у науково-дослідній діяльності. Етичний кодекс вченого України та принципи біоетики. Які основні етичні проблеми і виклики виникають у науково-дослідницькій практиці в Україні? Механізми контролю за дотриманням етичних стандартів у науково-дослідницькій діяльності в Україні. Можливі шляхи розвитку гуманізації науки та підвищення соціальної відповідальності вченого в Україні.
Модуль 3. Етико-філософські проблеми медицини та біоетики.		
3.1.	Етико-філософські проблеми медицини. Біоетика як професійна медична етика: етико-філософські передумови виникнення та засади функціонування.	Етичні та філософські проблеми медицини та охороні здоров'я. Які етичні стандарти та принципи лежать в основі біоетики та як вони застосовуються у медичній практиці? Біоетика та сучасні виклики медичної діяльності (розробка нових технологій, клінічні дослідження, реформи в охороні здоров'я). Біоетика та її вплив на прийняття медичних рішень у складних ситуаціях, таких як термінальні стадії хвороби, експериментальні дослідження, лікування вагітних жінок та дітей. Перспективи розвитку біоетики та її роль у медичній практиці і наукових дослідженнях.
3.2.	Криза етики Гіппократа. Еволюція ставлення лікаря до пацієнта. Цінності та принципи біоетики.	Принципи біоетики та визначення поведінки медичних працівників у взаємодії з пацієнтами та іншими учасниками медичного процесу. Баланс між індивідуальними правами пацієнтів і загальними добробутом суспільства: погляд біоетики. Які етичні принципи регулюють використання новітніх медичних технологій та дослідницьких методів? Можливі наслідки порушення біоетичних принципів у медичній практиці та наукових дослідженнях.
3.3.	Ключові напрямки сучасної філософії, їх вплив на окреслення біоетичних проблем та інституалізацію біоетики.	Які ключові напрямки сучасної філософії визначаються та як вони впливають на сприйняття біоетичних проблем? Як феноменологія, постмодернізм, фемінізм та інші філософські школи відображаються на розумінні етичних аспектів медицини та біотехнологій? Концепції сучасної філософії та проблеми людської ідентичності, автономії та гідності у контексті біоетики. Як сучасні філософські течії впливають на процес інституалізації біоетики та формування стандартів медичної етики? Перспективи міждисциплінарної взаємодії біоетики, сучасних філософських та наукових тенденцій.

3.4.	Принципістський підхід в біоетиці: особливості та можливі обмеження.	Основні принципи, що лежать в основі принципістського підходу в біоетиці. Як принципістський підхід вирішує етичні питання, пов'язані з медичними дослідженнями та клінічною практикою? Які можливі обмеження або недоліки принципістського підходу до вирішення біоетичних проблем? Принципістський підхід в різних культурних та релігійних контекстах.
3.5.	Американська модель біоетики Т. Бочампа та Дж. Чайлдреса.	Принципи, що лежать в основі американської моделі біоетики, розробленої Т. Бочампом та Дж. Чайлдресом. Розгляд прав пацієнтів та їхньої автономії при виборі медичних процедур і лікування. Американська модель біоетики та культурні, релігійні та інші фактори у прийнятті медичних рішень. Які можливі виклики або обмеження існують у застосуванні цієї моделі в різних культурних та етнічних середовищах?
3.6.	Європейська модель біоетики Дж. Рендторфа та П. Кемпа.	Як європейська модель біоетики враховує права пацієнтів та їхню автономію у прийнятті медичних рішень? Питання справедливості, гуманізму та інших принципів, які визначають медичну практику в контексті європейської моделі біоетики. Як європейська модель біоетики впливає на законодавство та політику у галузі медичної етики в Європі?
3.7.	Головні ідеї глобальної біоетики В.Р. Поттера. Сучасні напрямки в розвитку біоетики.	Ключові концепції глобальної біоетики були запропоновані В.Р. Поттером. Як сучасні напрямки в розвитку біоетики відображають або розвивають ідеї, висунуті В.Р. Поттером? Вирішення сучасних етичних викликів, пов'язаних з розвитком нових технологій, таких як генна інженерія, трансплантація органів, штучний інтелект тощо, згідно з принципами глобальної біоетики. Перспективи є для подальшого розвитку глобальної біоетики у змінюваному світі.
3.8.	Обґрунтування прав та цінності природи й усіх природних істот в межах екологічної біоетики. Практична філософія природи К. М. Маєр-Абіха: поняття "Спільносвіту".	Як обґрунтовуються права та цінність природи та всіх природних істот у контексті екологічної біоетики? Етичні принципи, що визначають стосунки людини з природою і її складовими елементами в рамках підходу екологічної біоетики. Як поняття "Спільносвіту" відображається в практичній філософії природи за К. М. Маєр-Абіхом? Аргументи, що використовуються для визнання всіх природних істот як об'єктів моральних прав у концепції "Спільносвіту". Як практична філософія природи може впливати на прийняття природоохоронних та екологічних політичних рішень?

3.9.	Проблеми здоров'я, хвороби смерті та вмирання людини у контексті біоетики. Право людини на життя та на смерть.	Етичні проблеми, що виникають у контексті здоров'я, хвороби, смерті та вмирання людини. Як право людини на життя взаємодіє з етичними дилемами, пов'язаними з лікуванням, відмовою від лікування та евтаназією? Визначення межі між правом на життя та правом на смерть у контексті біоетики. Як впливає суспільство загалом, культурна та релігійна специфіка на розуміння права людини на життя та на смерть? Збереження гідності та поваги до життя та смерті в медичних ситуаціях, де виникають етичні дилеми.
3.10.	Хвороба та здоров'я: метафізичні, антропологічні, соціокультурні аспекти. Концепції здоров'я людини: натуралістичний та холістичний підходи. Моделі здоров'я: наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін. Особливості предиктивної медицини та прецизійної медицини.	Основні принципи натуралістичного підходу до концепції здоров'я людини. Які аспекти враховує холістичний підхід у розумінні здоров'я? Моделі здоров'я, що існують в сучасній медицині. Ключові принципи валеологічної моделі здоров'я. Як психосоматична модель здоров'я пояснює взаємозв'язок між фізичним та психічним станом людини? Які ще моделі здоров'я існують, крім згаданих, і як вони впливають на підходи до здоров'я? Перспективи розвитку різних концепцій та моделей здоров'я. Особливості предиктивної медицини та прецизійної медицини.
3.11.	Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень за участю людини та експериментів на тваринах.	Етичні принципи, що лежать в основі регулювання біомедичних досліджень за участю людини. Яких основних етичних принципів повинні дотримуватися дослідники під час залучення людей до біомедичних досліджень? Механізми забезпечення згоди та захисту прав учасників досліджень. Як регулюються експерименти на тваринах з етичного та правового погляду? Механізми контролю за використанням тварин у дослідженнях.
3.12.	Біоетичні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень. Права пацієнта-суб'єкта клінічного дослідження.	Біоетичні принципи, що визначають проведення доклінічних досліджень. Забезпечення дотримання етичних стандартів під час доклінічних досліджень. Як забезпечується дотримання принципу добровільності та інформованої згоди пацієнтів у клінічних дослідженнях? Етичні конфлікти між інтересами науки, медицини та прав людини під час проведення клінічних досліджень. Які права має пацієнт-суб'єкт клінічного дослідження?
Модуль 4. Академічні цінності та чесноти як основа академічної доброчесності.		

4.1	Етична проблематика у дискурсі сучасної освіти та науки. Аксіологічні та когнітивні виміри вищої освіти.	Етичні проблеми сучасної освіти та науки. Які аксіологічні цінності визначають освітні та наукові процеси? Як етичні принципи впливають на розробку та впровадження навчальних програм? Покращення етичної культури серед студентів, викладачів та науковців у вищій освіті. Які етичні вимоги повинні бути враховані при збереженні та використанні даних у наукових дослідженнях? Можливості для розвитку етичних стандартів та регулювання в сфері освіти та науки.
4.2.	Ціннісне самовизначення особистості й академічних спільнот. Фактичність і контрфактичність ціннісних позицій основних академічних спільнот.	Як особистість визначає свої цінності в контексті академічної спільноти? Ключові цінності академічних спільнот. Фактичні та контрфактичні сценарії та їх вплив на формування ціннісних позицій учасників академічних спільнот. Які внутрішні конфлікти виникають в академічних спільнотах через різницю в цінностях та як вони вирішуються?
4.3.	Академічна етика: тенденції та перспективи розбудови. Реалізація академічних цінностей та чеснот в межах академічної доброчесності.	Основні тенденції розвитку академічної етики в сучасному освітньому середовищі. Як академічні цінності перетворюються на конкретні прояви доброчесності в академічній діяльності? Перспективи і можливості для зміцнення академічної етики та доброчесності у вищій освіті. Які стратегії та підходи можуть бути використані для популяризації академічної етики та підвищення її рівня в освітньому середовищі?
4.4.	Найбільш розповсюджені проблеми академічної доброчесності та шляхи до їх подолання.	Основні проблеми академічної доброчесності в сучасному освітньому середовищі. Види порушень академічної доброчесності, що є найбільш поширеними серед студентів та викладачів. Як впливають технологічні зміни та доступність інформації на рівень академічної доброчесності. Наслідки порушення академічної доброчесності для особистості, освітньої установи та суспільства в цілому. Які методи та стратегії можуть бути використані для виявлення та запобігання академічній нечесності?
4.5	Навчання академічного письма як один з кроків у подолання академічної нечесності	Ключові навички та стратегії навчання академічного письма для запобігання плагіату та іншим формам академічної нечесності. Як академічне письмо може допомогти студентам у розумінні та використанні належних методів цитування та визначенні джерел? Виклики при впровадженні навчання академічного письма та методи їх можна подолання. Сприяння використанню академічного письма як інструмента для запобігання академічної нечесності

6. Структура навчальної дисципліни
(навчально-тематичний план викладання дисципліни)

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Денна форма навчання (68 годин)					
		Усього	лекції	семі-нарсь кі	прак-тичні	самос-тійна робота	Індив. робота
Модуль I. Етика як розділ філософії: основні поняття, категорії, принципи. Еволюція поглядів на людину її життя та призначення в світлі етики, філософії, науки та медицини.							
	Тема 1.1. Філософія теоретична й практична. Становлення предмету практичної філософії: політика, етика та мораль	2	—	—	—	2	—
	Тема 1.2. Етика як філософська дисципліна. Етос як спільне життя та звичаєвість: семантика етичного. Політика як наука про етичне. Політичний міф як джерело обґрунтування етичних приписів. Етика та мораль. Звичай і мораль як способи соціальної регуляції. Mos, mores, moral: зміна уявлення про предмет практичної філософії в римській рецепції етики Аристотеля. Етика та аксіологія.	4	2	2	—	—	—
	Тема 1.3. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в доробку Аристотеля. Відмінність теоретичної (метафізика) та практичної (етика) філософії в філософії Аристотеля. Істина як предмет теоретичної філософії. Добро як предмет практичної філософії. Теорія як вища форма практики. Життя споглядальне та життя активне як ідеали. Щастя як мета людського життя. Засади етики чеснот.	1	—	1	—	—	—
	Тема 1.4. Історичний поворот в етиці Середньовіччя. Зміна поглядів на людину у філософії. Середньовіччя. Етика як наука про та спосіб досягнення спасіння. Етика як	2	1	1	—	—	—
	шлях до метафізичного осяяння. Онтологічний статус зла в етиці доби Патристики. Віра, надія, любов: перегляд переліку чеснот у етиці Августина. Теодицея: спроби розв’язання парадоксу існування зла.						

	Тема 1.5. Головні етико-філософські ідеї доби Нового часу та Просвітництва. Представники напрямку та їх концепції. Утилітаризм Дж. Бентама та Дж. Міла, ліберальний індивідуалізм Т.Гоббса, Дж. Лоека.	2	1	1	–	–	–
	Тема 1.5. Класичні уявлення про предмет практичної філософії у вченні Канта. Відмінності між теоретичною та практичною філософією в трансцендентальній критичній філософії І. Канта. Теоретична філософія як наука про умови можливого досвіду. Практична філософія як наука про універсальні підстави свободи волі.	3	–	1	–	2	
	Тема 1. 6. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в роботах К. Маркса. Марксові “Тези про Фюєрбаха” – поворот у сучасній практичній філософії. Критика домарксового матеріалізму через неухважність до чуттєвої людської діяльності (практики). Проголошення нового завдання усієї філософії: “світ треба не пояснювати, а змінювати”.	1	–	–	–	1	–
	Тема 1.7. Етика ХХ ст.: основні течії, поняття та категорії. Еволюція утилітаризму. Британський інтуїтивізм Дж. Е. Мура. Етика чеснот А. Макінтайр, Ф. Фут філософія моралі, консеквенціалізм Е. Енскомб.	4	2	1	–	1	–
	Тема 1.8. Соціальна етика та соціальна філософія: основні характеристики.	1	1	–	–	–	–

	Тема 1.9. Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті українського суспільства. Роль особистості як суб’єкта історії. Поняття народу, нації, національної ідеї.	1	–	1	–	–	–
	Тема 1.10. Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).	1	–	1	–	–	–

Тема 1.11. Віртуалізація та цифровізація життя сучасної людини як головна особливість культури інформаційного суспільства: етичні, соціальні та гуманітарні аспекти.	1	–	–	–	1	–
Тема 1.12. ЗМІ як суб'єкт масових інформаційних процесів. Глобалізація комунікативних процесів. Постіндустріальне, інформаційне суспільство та людські цінності.	1	–	–	–	1	–
Тема 1.13. Соціальні, економічні, політичні, правові та культурні аспекти глобалізації. Гуманітарна складова, етичні та філософські аспекти глобалізації.	1	–	–	–	1	–
Тема 1.14. Етика війни та моральні обмеження війни. Проблеми біобезпеки. Глобальні цивілізаційні виклики. Проблема виживання людства. Тоталітаризм, тероризм та військові конфлікти. Засади справедливої, визвольної війни.	4	2	1	–	1	–
Усього кредитів / годин за модулем I	29	9	10	–	10	–
Модуль 2. Етика, філософія та методологія науки. Людиновимірність сучасної науки.						
Тема 2.1 Європейська наука як сутнісне явище Нового часу. Медицина, метафізика, етика. Європейська медицина як наука: історія виникнення, особливості.	2	–	–	–	2	–
Тема 2.2. Філософські засади сучасної наукової картини світу. Наука як феномен, світогляд, діяльність, духовна практика, соціальний інститут. Соціологічні концепції науки XX ст. (Т. Кун, К. Попер, П. Фоксрабенд, І. Лакатош, Е. Агацці та ін.). Філософія постнекласичної науки як практична філософія.	4	2	2	–	–	–
Тема 2.3. Аксиологія та етос науки. Етос класичної науки за Р. Мертоном. Етос сучасної науки за Дж. Займеном. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вчених.	6	2	2	–	2	–

	Тема 2.4. Особистість вченого та етичні принципи вченого. Втілення принципів біоетики в науково-дослідну діяльність. Етичний кодекс вченого України та його особливості. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вченого в Україні.	6	2	2	–	2	–
Усього кредитів / годин за модулем II		18	6	6	–	6	–
Модуль 3. Етико-філософські проблеми медицини та біоетика.							
	Тема 3.1. Етико-філософські проблеми медицини. Біоетика як професійна медична етика: етико-філософські передумови виникнення та засади функціонування.	4	2	2	–	–	–
	Тема 3.2. Криза етики Гіппократа. Еволюція ставлення лікаря до пацієнта. Цінності та принципи біоетики.	1	1	–	–	–	–
	Тема 3.3. Ключові напрямки сучасної філософії, їх вплив на окреслення біоетичних проблем та інституалізацію біоетики.	1	1	–	–	–	–
	Тема 3.4. Принципістський підхід в біоетиці: особливості та можливі обмеження.	1	–	1	–	–	–
	Тема 3.5. Американська модель біоетики Т. Бочампа та Дж. Чайлдреса.	–	–	–	–	–	–
	Тема 3.6. Європейська модель біоетики Дж. Рендторфа та П. Кемпа.	–	–	–	–	–	–
	Тема 3.7. Головні ідеї глобальної біоетики В.Р. Поттера. Сучасні напрямки в розвитку біоетики.	1	–	1	–	–	–
	Обґрунтування прав та цінності природи й усіх природних істот в межах екологічної біоетики. Практична філософія природи К. М. Маєр-Абіха: поняття “Спільносвіту”.	–	–	–	–	–	–
	Тема 3.8. Проблеми здоров’я, хвороби смерті та вмирання людини у контексті біоетики. Право людини на життя та на смерть.	2	2	–	–	–	–

	Тема 3.9. Етико-філософський, психологічний та соціальний вимір життя та смерті, здоров'я та хвороби. Моральні дилеми, пов'язані зі смертю та вмиранням людини.	2	—	—	—	2	—
	Тема 3.10. Проблеми народження, життя та здоров'я в контексті біоетики. Репродуктивні технології та моральні дилеми у практичній медицині.	3	1	—	—	2	—
	Тема 3.11. Хвороба та здоров'я: метафізичні, антропологічні, Соціокультурні аспекти. Концепції здоров'я людини: натуралістичний та холістичний підходи. Моделі здоров'я: наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін. Особливості предиктивної медицини та прецизійної медицини.	1	1	—	—	—	—
	Тема 3.12. Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень за участю людини та експериментів на тваринах.	4	2	2	—	—	—
	Тема 3.13. Біоетичні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень. Права пацієнта-суб'єкта клінічного дослідження.	2	—	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем III		22	10	8	—	4	—
Модуль 4. Академічні цінності та чесноти як основа академічної доброчесності.							
	Тема 4.1 Етична проблематика у дискурсі сучасної освіти та науки. Аксиологічні та когнітивні виміри вищої освіти.	3	2	1	—	—	—
	Тема 4.2. Ціннісне самовизначення особистості й академічних спільнот. Фактичність і контрфактичність ціннісних позицій основних академічних спільнот.	1	1	1	—	—	—
	Тема 4.3. Академічна етика: тенденції та перспективи розбудови. Реалізація академічних цінностей та чеснот в межах академічної доброчесності.	4	2	2	—	—	—

Тема 4.4. Найбільш розповсюджені проблеми академічної доброчесності та шляхи до їх подолання.	6	2	2	–	2	–
Тема 4.5. Навчання академічного письма як один з кроків у подолання академічної нечесності.	4	2	2	–	–	–
Підсумковий контроль	ЗАЛІК	2	–	–	–	–
Усього кредитів / годин за модулем IV		19	9	8	–	2

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Вечірня форма навчання (44 годин)					
		Усього	лекції	семі-нарсь кі	прак-тичні	самос-тійна робота	індиві д. робота
Модуль I. Етика як розділ філософії: основні поняття, категорії, принципи. Еволюція поглядів на людину її життя та призначення в світлі етики, філософії, науки та медицини.							
	Тема 1.1. Філософія теоретична й практична. Становлення предмету практичної філософії: політика, етика та мораль	3	1	—	—	2	—
	Тема 1.2. Етика як філософська дисципліна. Етос як спільне життя та звичаєвість: семантика етичного. Політика як наука про етичне. Політичний міф як джерело обґрунтування етичних приписів. Етика та мораль. Звичай і мораль як способи соціальної регуляції. Mos, mores, moral: зміна уявлення про предмет практичної філософії в римській рецепції етики Аристотеля. Етика та аксіологія.	3	2	1	—	—	—
	Тема 1.3. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в доробку Аристотеля. Відмінність теоретичної (метафізика) та практичної (етика) філософії в філософії Аристотеля. Істина як предмет теоретичної філософії. Добро як предмет практичної філософії. Теорія як вища форма практики. Життя споглядальне та життя активне як ідеали. Щастя як мета людського життя. Засади етики чеснот.	1	—	1	—	—	—

Тема 1.4. Історичний поворот в етиці Середньовіччя. Зміна поглядів на людину у філософії Середньовіччя. Етика як наука про та спосіб досягнення спасіння. Етика як шлях до метафізичного осяяння. Онтологічний статус зла в етиці доби Патристики. Віра, надія, любов: перегляд переліку чеснот у етиці Августина. Теодицея: спроби розв’язання парадоксу існування зла.	2	—	—	—	2	—
Тема 1.5. Головні етико-філософські ідеї доби Нового часу та Просвітництва. Представники напрямку та їх концепції. Утилітаризм Дж. Бентама та Дж. Міла, ліберальний індивідуалізм Т.Гоббса, Дж. Локка.	1	—	1	—	—	—
Тема 1.5. Класичні уявлення про предмет практичної філософії у вченні Канта. Відмінності між теоретичною та практичною філософією в трансцендентальній критичній філософії І. Канта. Теоретична філософія як наука про умови можливого досвіду. Практична філософія як наука про універсальні підстави свободи волі.	1	—	1	—	—	—
Тема 1. 6. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в роботах К. Маркса. Марксові “Тези про Фюєрбаха” – поворот у сучасній практичній філософії. Критика домарксового матеріалізму через неухважність до чуттєвої людської діяльності (практики). Проголошення нового завдання усієї філософії: “світ треба не пояснювати, а змінювати”.	2	—	—	—	2	—
Тема 1.7. Етика ХХ ст.: основні течії, поняття та категорії. Еволюція утилітаризму. Британський інтуїтивізм Дж. Е. Мура. Етика чеснот А. Макінтайр, Ф. Фут філософія моралі, консеквенціалізм Е. Енскомб.	2	1	1	—	—	—

	Тема 1.8. Соціальна етика та соціальна філософія: основні характеристики.	3	–	1	–	2	–
	Тема 1.9. Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті українського суспільства. Роль особистості як суб'єкта історії. Поняття народу, нації, національної ідеї.	1	–	–	–	1	–
	Тема 1.10. Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).	–	–	–	–	–	–
	Тема 1.11. Віртуалізація та цифровізація життя сучасної людини як головна особливість культури інформаційного суспільства: етичні, соціальні та гуманітарні аспекти.	–	–	–	–	–	–
	Тема 1.12. ЗМІ як суб'єкт масових інформаційних процесів. Глобалізація комунікативних процесів. Постіндустріальне, інформаційне суспільство та людські цінності.	1	–	–	–	1	–
	Тема 1.13. Соціальні, економічні, політичні, правові та культурні аспекти глобалізації. Гуманітарна складова, етичні та філософські аспекти глобалізації.	2	1	–	–	1	–
	Тема 1.14. Етика війни та моральні обмеження війни. Проблеми біобезпеки. Глобальні цивілізаційні виклики. Проблема виживання людства. Тоталітаризм, тероризм та військові конфлікти. Засади справедливої, визвольної війни.	1	–	–	–	1	–
Усього кредитів / годин за модулем І		23	5	6	–	12	
Модуль 2. Етика, філософія та методологія науки. Людиновимірність сучасної науки.							
	Тема 2.1 Європейська наука як сутнісне явище Нового часу. Медицина, метафізика, етика. Європейська медицина як наука: історія виникнення, особливості.	4	–	–	–	4	–

	Тема 2.2. Філософські засади сучасної наукової картини світу. Наука як феномен, світогляд, діяльність, духовна практика, соціальний інститут. Соціологічні концепції науки ХХ ст. (Т. Кун, К. Попер, П. Фоєрабенд, І. Лакатош, Е. Агацці та ін.). Філософія постнекласичної науки як практична філософія.	6	2	2	–	2	–
	Тема 2.3. Аксіологія та етос науки. Етос класичної науки за Р. Мертоном. Етос сучасної науки за Дж. Займеном. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вчених.	6	2	2	–	2	–
	Тема 2.4. Особистість вченого та етичні принципи вченого. Втілення принципів біоетики в науково-дослідну діяльність. Етичний кодекс вченого України та його особливості. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вченого в Україні.	5	1	2	–	2	–
Усього кредитів / годин за модулем II		21	5	6	–	10	–
Модуль 3. Етико-філософські проблеми медицини та біоетики.							
	Тема 3.1. Етико-філософські проблеми медицини. Біоетика як професійна медична етика: етико-філософські передумови виникнення та засади функціонування.	5	1	2	–	2	–
	Тема 3.2. Криза етики Гіппократа. Еволюція ставлення лікаря до пацієнта. Цінності та принципи біоетики.	1	–	–	–	1	–
	Тема 3.3. Ключові напрямки сучасної філософії, їх вплив на окреслення біоетичних проблем та інституалізацію біоетики.	3	2	–	–	1	–
	Тема 3.4. Принципістський підхід в біоетиці: особливості та можливі обмеження.	2	–	–	–	2	
	Тема 3.5. Американська модель біоетики Т. Бочампа та Дж. Чайлдреса.	1	–	–	–	1	
	Тема 3.6. Європейська модель біоетики Дж. Рендторфа та П. Кемпа.	1	–	–	–	1	

	Тема 3.7. Головні ідеї глобальної біоетики В.Р. Поттера. Сучасні напрямки в розвитку біоетики.	1	—	—	—	1	
	Обґрунтування прав та цінності природи й усіх природних істот в межах екологічної біоетики. Практична філософія природи К. М. Маєр-Абіха: поняття “Спільносвіту”.	1	—	—	—	1	
	Тема 3.8. Проблеми здоров’я, хвороби смерті та вмирання людини у контексті біоетики. Право людини на життя та на смерть.	1	—	—	—	1	—
	Тема 3.9. Етико-філософський, психологічний та соціальний вимір життя та смерті, здоров’я та хвороби. Моральні дилеми, пов’язані зі смертю та вмиранням людини.	1	—	—	—	1	—
	Тема 3.10. Проблеми народження, життя та здоров’я в контексті біоетики. Репродуктивні технології та моральні дилеми у практичній медицині.	—	—	—	—	—	—
	Тема 3.11. Хвороба та здоров’я: метафізичні, антропологічні, соціокультурні аспекти. Концепції здоров’я людини: натуралістичний та холістичний підходи. Моделі здоров’я: наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін. Особливості предиктивної медицини та прецизійної медицини.	—	—	—	—	—	—
	Тема 3.12. Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень за участю людини та експериментів на тваринах.	3	1	2	—	—	—
	Тема 3.13. Біоетичні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень. Права пацієнта-суб’єкта клінічного дослідження.	3	1	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем III		23	5	6	—	12	
Модуль 4. Академічні цінності та чесноти як основа академічної доброчесності.							
	Тема 4.1 Етична проблематика у дискурсі сучасної освіти та науки. Аксиологічні та когнітивні виміри вищої освіти.	3	1	—	—	2	—

	Тема 4.2. Ціннісне самовизначення особистості й академічних спільнот. Фактичність і контрфактичність ціннісних позицій основних академічних спільнот.	4	—	2	—	2	—
	Тема 4.3. Академічна етика: тенденції та перспективи розбудови. Реалізація академічних цінностей та чеснот в межах академічної доброчесності.	6	2	2	—	2	—
	Тема 4.4. Найбільш розповсюджені проблеми академічної доброчесності та шляхи до їх подолання.	4	—	2	—	2	—
	Тема 4.5. Навчання академічного письма як один з кроків у подолання академічної нечесності.	6	2	—	—	4	—
Підсумковий контроль		ЗАЛІК	2	—	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем IV			23	5	6	—	12

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Заочна форма навчання (22 годин)					
		Усього	лекції	семі-нарські	практичні	самостійна робота	індивідуальна робота
Модуль І. Етика як розділ філософії: основні поняття, категорії, принципи. Еволюція поглядів на людину її життя та призначення в світлі етики, філософії, науки та медицини.							
	Тема 1.1. Філософія теоретична й практична. Становлення предмету практичної філософії: політика, етика та мораль	2	–	–	–	2	–
	Тема 1.2. Етика як філософська дисципліна. Етос як спільне життя та звичаєвість: семантика етичного. Політика як наука про етичне. Політичний міф як джерело обґрунтування етичних приписів. Етика та мораль. Звичай і мораль як способи соціальної регуляції. Mos, mores, moral: зміна уявлення про предмет практичної філософії в римській рецепції етики Аристотеля. Етика та аксіологія.	3	2	1	–	–	–

Тема 1.3. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в доробку Аристотеля. Відмінність теоретичної (метафізика) та практичної (етика) філософії в філософії Аристотеля. Істина як предмет теоретичної філософії. Добро як предмет практичної філософії. Теорія як вища форма практики. Життя споглядальне та життя активне як ідеали. Щастя як мета людського життя. Засади етики чеснот.	2	—	—	—	2	—
Тема 1.4. Історичний поворот в етиці Середньовіччя. Зміна поглядів на людину у філософії Середньовіччя. Етика як наука про та спосіб досягнення спасіння. Етика як шлях до метафізичного осяяння. Онтологічний статус зла в етиці доби Патристики. Віра, надія, любов: перегляд переліку чеснот у етиці Августина. Теодицея: спроби розв'язання парадоксу існування зла.	2	—	—	—	2	—
Тема 1.5. Головні етико-філософські ідеї доби Нового часу та Просвітництва. Представники напрямку та їх концепції. Утилітаризм Дж. Беніама та Дж. Міла, ліберальний індивідуалізм Т. Гоббса, Дж. Локка.	3	—	1	—	2	—
Тема 1.5. Класичні уявлення про предмет практичної філософії у вченні Канта. Відмінності між теоретичною та практичною філософією в трансцендентальній критичній філософії І. Канта. Теоретична філософія як наука про умови можливого досвіду. Практична філософія як наука про універсальні підстави свободи волі.	2	—	—	—	2	—

Тема 1. 6. Класичні уявлення про предмет практичної філософії в роботах К. Маркса. Марксові “Тези про Фюєрбаха” – поворот у сучасній практичній філософії. Критика домарксового матеріалізму через неухважність до чуттєвої людської діяльності (практики). Проголошення нового завдання усієї філософії: “світ треба не пояснювати, а змінювати”.	2	–	–	–	2	–
Тема 1.7. Етика ХХ ст.: основні течії, поняття та категорії. Еволюція утилітаризму. Британський інтуїтивізм Дж. Е. Мура. Етика чеснот А. Макінтайр, Ф. Фута філософія моралі, консеквенціалізм Е. Енскома.	3	–	1	–	2	–
Тема 1.8. Соціальна етика та соціальна філософія: основні характеристики.	2	–	1	–	1	–
Тема 1.9. Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті українського суспільства. Роль особистості як суб’єкта історії. Поняття народу, нації, національної ідеї.	1	–	–	–	1	–
Тема 1.10. Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).	1	–	–	–	1	–
Тема 1.11. Віртуалізація та цифровізація життя сучасної людини як головна особливість культури інформаційного суспільства: етичні, соціальні та гуманітарні аспекти.	1	–	–	–	1	–
Тема 1.12. ЗМІ як суб’єкт масових інформаційних процесів. Глобалізація комунікативних процесів. Постіндустріальне, інформаційне суспільство та людські цінності.	–	–	–	–	–	–

	Тема 1.13. Соціальні, економічні, політичні, правові та культурні аспекти глобалізації. Гуманітарна складова, етичні та філософські аспекти глобалізації.	1	—	—	—	1	—
	Тема 1.14. Етика війни та моральні обмеження війни. Проблеми біобезпеки. Глобальні цивілізаційні виклики. Проблема виживання людства. Тоталітаризм, тероризм та військові конфлікти. Засади справедливої, визвольної війни.	1	—	—	—	1	—
Усього кредитів / годин за модулем I		26	2	4	—	20	—
Модуль 2. Етика, філософія та методологія науки. Людиновимірність сучасної науки.							
	Тема 2.1 Європейська наука як сутнісне явище Нового часу. Медицина, метафізика, етика. Європейська медицина як наука: історія виникнення, особливості.	4	—	—	—	4	—
	Тема 2.2. Філософські засади сучасної наукової картини світу. Наука як феномен, світогляд, діяльність, духовна практика, соціальний інститут. Соціологічні концепції науки XX ст. (Т. Кун, К. Попер, П. Фюєрабенд, І. Лакатош, Е. Агацці та ін.). Філософія постнекласичної науки як практична філософія.	8	2	2	—	4	—
	Тема 2.3. Аксиологія та етос науки. Етос класичної науки за Р. Мертоном. Етос сучасної науки за Дж. Займеном. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вчених.	6	—	2	—	4	—
	Тема 2.4. Особистість вченого та етичні принципи вченого. Втілення принципів біоетики в науково-дослідну діяльність. Етичний кодекс вченого України та його особливості. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вченого в Україні.	4	—	—	—	4	—
Усього кредитів / годин за модулем II		22	2	4	—	16	—
Модуль 3. Етико-філософські проблеми медицини та біоетики.							

Тема 3.1. Етико-філософські проблеми медицини. Біоетика як професійна медична етика: етико-філософські передумови виникнення та засади функціонування.	4	2	—	—	2	—
Тема 3.2. Криза етики Гіппократа. Еволюція ставлення лікаря до пацієнта. Цінності та принципи біоетики.	—	—	—	—	—	—
Тема 3.3. Ключові напрямки сучасної філософії, їх вплив на окреслення біоетичних проблем та інституалізацію біоетики.	2	—	—	—	2	—
Тема 3.4. Принципістський підхід в біоетиці: особливості та можливі обмеження.	2	—	—	—	2	—
Тема 3.5. Американська модель біоетики Т. Бочампа та Дж. Чайлдреса.	—	—	—	—	—	—
Тема 3.6. Європейська модель біоетики Дж. Рендторфа та П. Кемпа.	2	—	—	—	2	—
Тема 3.7. Головні ідеї глобальної біоетики В.Р. Поттера. Сучасні напрямки в розвитку біоетики.	2	—	—	—	2	—
Обґрунтування прав та цінності природи й усіх природних істот в межах екологічної біоетики. Практична філософія природи К. М. Маср-Абіха: поняття “Спільносвіту”.	—	—	—	—	—	—
Тема 3.8. Проблеми здоров’я, хвороби смерті та вмирання людини у контексті біоетики. Право людини на життя та на смерть.	4	—	2	—	2	—
Тема 3.9. Етико-філософський, психологічний та соціальний вимір життя та смерті, здоров’я та хвороби. Моральні дилеми, пов’язані зі смертю та вмиранням людини.	—	—	—	—	—	—
Тема 3.10. Проблеми народження, життя та здоров’я в контексті біоетики. Репродуктивні технології та моральні дилеми у практичній медицині.	—	—	—	—	—	—

	Тема 3.11. Хвороба та здоров'я: метафізичні, антропологічні, Соціокультурні аспекти. Концепції здоров'я людини: натуралістичний та холістичний підходи. Моделі здоров'я: наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін. Особливості предиктивної медицини та прецизійної медицини.	—	—	—	—	—	—
	Тема 3.12. Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень за участю людини та експериментів на тваринах.	2	—	—	—	2	—
	Тема 3.13. Біоетичні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень. Права пацієнта-суб'єкта клінічного дослідження.	4	—	2	—	2	—
Усього кредитів / годин за модулем III		22	2	4	—	16	—
Модуль 4. Академічні цінності та чесноти як основа академічної доброчесності.							
	Тема 4.1 Етична проблематика у дискурсі сучасної освіти та науки. Аксіологічні та когнітивні виміри вищої освіти.	2	—	—	—	2	—
	Тема 4.2. Ціннісне самовизначення особистості й академічних спільнот. Фактичність і контрфактичність ціннісних позицій основних академічних спільнот.	4	—	—	—	4	—
	Тема 4.3. Академічна етика: тенденції та перспективи розбудови. Реалізація академічних цінностей та чеснот в межах академічної доброчесності.	4	2	—	—	2	—
	Тема 4.4. Найбільш розповсюджені проблеми академічної доброчесності та шляхи до їх подолання.	4	—	—	—	4	—
	Тема 4.5. Навчання академічного письма як один з кроків у подолання академічної нечесності.	6	—	2	—	4	—
Підсумковий контроль		ЗАЛІК	2	—	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем IV		20	2	2	—	16	—

7. Самостійна робота

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг СР (годин)		
		денна форма 22	вечірня форма 46	заочна форма 68
1	Поняття етики: основні поняття, категорії та принципи. Етичні теорії: утилітаризм, деонтологія, віртуальна етика тощо. Філософія життя та смерті: етичні аспекти. Етика в науці: обов'язки та відповідальність дослідників. Біоетика та медична етика: етичні аспекти в медичній практиці. Етика в сучасному суспільстві: глобальні проблеми та виклики. Етика в бізнесі та управлінні: корпоративна соціальна відповідальність. Інтернаціональна етика: міжкультурні аспекти та універсальні цінності. Етика в інформаційному суспільстві: етичні проблеми використання технологій та обробки даних. Етичне лідерство та розвиток особистості: практичні аспекти застосування етичних принципів у керівництві та особистому житті. Етичні аспекти наукової діяльності: відповідальність дослідника перед суспільством. Методологічні підходи в науці: позитивізм, фалібілізм, критичний раціоналізм тощо. Людиновимірність у науковому пізнанні: вплив індивідуальних чинників на об'єктивність дослідження. Епістемологічні аспекти наукової діяльності: побудова знання та його обґрунтування. Філософія науки в контексті сучасних викликів: етичні та соціальні аспекти. Взаємозв'язок між етикою, філософією та методологією науки: пошук гармонії між різними аспектами наукової практики. Історичний розвиток наукових підходів: від Арістотеля до сучасності. Глобальні проблеми та етичні виклики сучасної науки: клонування, генетична модифікація, штучний інтелект тощо.			

	Етика дослідження на людині: моральні аспекти клінічних випробувань та експериментів. Людина у центрі наукового прогресу: роль етики та філософії у розвитку науково-технологічного суспільства. Етика в медичній практиці: основні принципи та конфлікти. Біоетичні аспекти репродуктивного здоров'я: права жінок та етичні дилеми. Етика в експериментальній медицині: обмеження та відповідальність дослідників. Глобальні проблеми в медичній біоетиці: доступ до медичної допомоги, розподіл ресурсів, міжкультурні аспекти тощо. Етичні аспекти паліативної допомоги: право на гідне закінчення життя та підтримку пацієнтів у складних ситуаціях. Моральні питання у генетиці та генно-інженерних технологіях: етичні обмеження та можливі наслідки. Етика у використанні штучного інтелекту в медицині: принципи та ризики. Етичні аспекти трансплантації органів та тканин: принципи вибору донорів та розподіл ресурсів. Права та етика участі у клінічних випробуваннях: захист прав пацієнтів та обов'язки дослідників. Етика відновлювальної медицини та використання стовбурових клітин: моральні питання та правові аспекти. Етика авторства та публікацій: правила визначення авторства та уникнення наукового плагіату. Академічна доброчесність: поняття, принципи та відповідальність за порушення. Чеснота у науковому дослідженні: етичні аспекти збору, аналізу та представлення даних. Академічна чесність та етика у викладанні: принципи етичної поведінки викладачів та студентів. Етика публікування та рецензування: обов'язки рецензентів та етика процесу публікації наукових статей. Культура дослідництва: вплив академічних цінностей на розвиток наукової спільноти.			
--	--	--	--	--

	Академічна доброчесність у вищому навчанні: запобігання шахрайству та плагіату у студентських роботах. Етика співпраці та взаємодії в науковій громадськості: принципи взаєморозуміння та поваги у спільній роботі. Вплив академічних цінностей на науковий прогрес та інновації: зв'язок між доброчесністю та якістю наукових досягнень. Академічна доброчесність у міждисциплінарному дослідженні: виклики та можливості.			
--	---	--	--	--

8. Оформлення самостійної роботи (приклад)

Виконання самостійної роботи передбачає письмове написання завдань за відповідним варіантом.

Самостійна робота з дисципліни складається з **двох частин: теоретичної частини** (теоретичне питання, що потребує поглибленої відповіді у формі реферату), та **практичної частини** (завдання, що передбачає самостійний аналіз здобувачами освіти певних практичних аспектів).

Відповіді мають бути повними та обґрунтованими на всі теоретичні завдання, що передбачені конкретним варіантом самостійної роботи. Висновки необхідно робити з посиланням на конкретне літературне чи наукове джерело.

Самостійна робота повинна мати самостійний характер. Недопустимо запозичення тексту, фактичних даних із літературних джерел без посилання на них.

Здобувач вищої освіти може спиратися у своїй роботі на відповідну навчальну і монографічну літературу з даної проблеми. При цьому, якщо він наводить цитату чи запозичує із літературного джерела якесь теоретичне положення (наприклад, визначення, висновки дослідження, думку автора літературного джерела з того чи іншого питання тощо), то обов'язково треба робити посилання на літературне джерело.

Самостійна робота виконується державною (українською) мовою. Обсяг самостійної роботи **не повинен перевищувати 20 сторінок комп'ютерного тексту** (розмір шрифту 12, інтервал 1,5).

Самостійна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, протягом якого здійснюється робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але **не пізніше як за 5 днів до початку сесії** для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

Порядок зарахування самостійних робіт

Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансфертною системою.

У разі отримання здобувачем освіти незадовільної оцінки, останній повинен усунути виявлені недоліки і повторно надіслати її в установлений викладачем строк.

Здобувачі освіти, які не виконали самостійної роботи або якщо робота не зарахована за результатами її виконання, **не допускається до семестрового контролю з дисципліни.**

9. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Етика як філософська наука: предмет, визначення, функції. Взаємозв'язок філософії та етики.
2. Філософія як духовно-практичний феномен. Цінність філософії для лікаря.
3. Проблема людини у XX ст. Основні принципи «етики після Аушвица» К. Ясперса.
4. Антропологічний ренесанс в філософії XX ст. Екзистенційні модуси людського буття – турбота, тривога, відповідальність, страх, самотність, страждання, любов.
5. Соціокультурні та теоретико-методологічні передумови «антропологічного повороту» у європейській філософії XX ст.
6. Історичний процес взаємозв'язку філософії та медицини. Медицина та світогляд. Роль

- філософських світоглядних принципів у діяльності лікаря.
7. Філософська антропологія як самостійна галузь знань та особливий метод мислення.
 8. Духовність людини, історичні типи та форми. Людина як цілісність. Образ людини в історії культури.
 9. Властивості, рівні та сфери духовності. Духовність та тілесність людини (М. Мерло-Понті).
 10. Проблема сенсу людського існування. Сенс життя і людські цінності. Ієрархія цінностей людського буття.
 11. Структура моральної свідомості. Моральні теорії, принципи, норми.
 12. Моральні цінності лікаря (життя, здоров'я, милосердя, співпереживання та ін.).
 13. Вчення Аристотеля про людину. Формування поняття «чеснота».
 14. Антропологічна проблематика у філософії доби еллінізму. Відкриття індивіда.
 15. Сутність поглядів на людину у філософії Середньовіччя. Етичні концепції визначних представників напрямку.
 16. Аврелій Августин і Тома Аквінський: відкриття вольового начала людини. Проблема морального вибору.
 17. Гуманізм як характерна особливість філософії доби Відродження: вчення про людину у філософії раннього (італійського) та пізнього (північного) Відродження.
 18. Початок антропологічного дискурсу у Новий час. Особливості філософії Нового часу: емпіризм та раціоналізм. Людина Картезія.
 19. Діапазон антропологічних образів Нового часу. Від людина як «мислячої машини» (Р. Декарт) до людини як «мислячої тростини» (Б. Паскаль).
 20. Основні школи та напрямки філософії ХХ ст. (прагматизм, екзистенціалізм, феноменологія, позитивізм, герменевтика) та їх внесок в філософську антропологію.
 21. Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).
 22. Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті українського суспільства.
 23. Поняття традиційного, індустріального та постіндустріального суспільства. Ідея інформаційного суспільства. Проблема маніпуляції свідомістю.
 24. Соціальне буття людини як антропологічна проблема. Людина та суспільство: проблема єдності та відчуження. Соціально-економічні реформи в Україні.
 25. Роль особистості як суб'єкту історії. Персоналізм і філософська антропологія.
 26. Основні проблеми філософської, наукової та релігійної антропології.
 27. Дух, душа і тіло. Ставлення до людського тіла в різних релігійних системах.
 28. Загальноцивілізаційні та специфічні фактори антисциєнтистських тенденцій у сучасній культурі.
 29. Хвороба та здоров'я як соціокультурні феномени: метафізичний, антропологічний, міфологічний, психологічний аспекти.
 30. Сутність науки та наукової діяльності.
 31. Проблема наукової картини світу. Сучасна наукова картина світу.
 32. Становлення науки в Новий час. Класичний, некласичний та постнекласичний етапи розвитку наукової раціональності.
 33. Постнекласична раціональність. Пріоритетність духовно-моральних критеріїв у постнекласичній науці.
 34. Основні форми наукового пізнання: науковий факт, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, парадигма.
 35. Сучасні соціологічні концепції науки (Т. Кун, К. Поппер, П. Фесрабенд, І. Лакатос, Е. Агацці).
 36. Особливості науково-технічної діяльності як соціальної практики. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вчених.
 37. Проблеми цінностей, мотивації і світоглядних намірів у науково-технічній діяльності.
 38. Етос науки (Р. Мертон, Дж. Зеймен). Цінності вченого, етичні принципи та правила наукової діяльності.
 39. Розвиток етики у медичній науковій спільноті.

40. Основні моральні теорії (етика чеснот Аристотеля, деонтологія І. Канта, утилітаризм І. Бентама та Дж. Міля, ліберальний індивідуалізм Т.Гоббса, Дж. Локка).
41. Етика, співвідношення етики і моралі. Практична, прикладна та професійна етики. Механізми формування професійних етик.
42. Предмет та основні напрямки біоетики. Історія виникнення. Взаємовідношення медичної етики, деонтології та біоетики.
43. Філософські передумови виникнення біоетики: внесок філософії життя в розвиток біоетики: біологізм (Ф. Ніцше), інтуїтивізм (А. Бергсон).
44. Цінності Просвітництва та біоетика. Американська та європейська моделі біоетики.
45. Наукові та соціокультурні передумови виникнення біоетики. Криза етики Гіппократа.
46. Основні ідеї глобальної біоетики В.Р. Поттера. Нооетика як сучасний етап розвитку біоетики.
47. Смерть як філософське, соціокультурне та медичне явище. Проблема евтаназії: етико-правові аспекти. Хоспіс та евтелія як альтернативи евтаназії.
48. Етико-правові питання репродукції людини.
49. Етичний кодекс вченого України та його особливості.
50. Ризики сучасних біомедичних технологій та біобезпека.
51. Екологічна біоетика. Спільносвіт людини, інших живих істот, природи за К.М. Масром-Абіхом.
52. Біоцентризм як світоглядна настанова. Вчення А. Швайцера про благоговіння перед життям. Самоцінність представників життя.
53. Проблема гуманізації сучасної медицини. Моделі здоров'я (традиційна наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін.).
54. Біомедичні дослідження. Медико-етичні та правові проблеми клінічних випробувань лікарських препаратів і медичної апаратури.
55. Біоетична експертиза та моніторинг біомедичних досліджень. Принципи належної клінічної практики.
56. Інформована згода на участь у клінічних дослідженнях як реалізація принципу поваги до автономії та гідності пацієнта-учасника досліджень.

10. Методи навчання

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів освіти на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; здобувачі освіти заохочуються до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проєктор, слайди тощо;

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи здобувачів освіти є чіткий контроль відвідування здобувачами освіти занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: усний залік, письмовий залік, диференційований залік, усний іспит, письмовий іспит, тестування, захист проєктів тощо відповідно до специфіки й особливостей дисципліни, що вивчається.

Розмір шкали ЄКТС з навчальної дисципліни (освітнього компонента) для рівнів освіти дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, становить 200, мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками.

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ЄКТС оцінками:

Оцінка за ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Бали за ЄКТС	
		кількість балів	для галузі знань 22 Охорона здоров'я
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50	93-100
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46	87-92
C (добре)		40 – 43	81-86
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 – 39	70-80
E (достатньо)		30 – 34	60-69
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 – 29	35-59
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17	1-34

Загальний розподіл балів за результатами навчання

Сума балів		Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік / іспит	
90 - 100	170 – 200	A	зараховано / оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	D		непогано
61 - 67	111 – 124	E		виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	FX	не зараховано	необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

12. Рекомендований бібліографічний список

Основна література

1. Академічна доброчесність : навч. посіб. / [В. М. Пивоваров (керівник авт. кол.), О. А. Лисенко, Ю. А. Меліхова та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2025. – 240 с.
2. Антологія біоетики/За ред. Ю. І. Кундієва. – Львів: БаК, 2003.— 592 с.
3. Білоконь С. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / С. В. Білоконь – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. – 155 с.
4. Біоетика: від теорії до практики. Київ: ВД «Авіцена», 2021. – 144 с.
5. Богачев А. Досвід та сенс. – К.: Дух і літера, 2011. – 336 с.
6. Бойченко, Н. Контрфактичність цілей університетської освіти. Філософія освіти. – К.: 2016, № 1. – С. 136-159.
7. Бойченко, Н. Сучасний університет: ціннісно-етичний вимір. Монографія. – К.: ПРОМІНЬ, 2015. – 296 с.
8. Бойченко Н. М. Етичний кодекс ученого як ядро його професійної етики (коментар до етичного кодексу вченого України) / Н.М.Бойченко // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К.: «ІНТАС», 2012. – Вип. 61. – С. 66– 75.
9. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9-10.
10. Вознюк Н.М. Етика: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 298 с.
11. Горський В.С. Історія української філософії. – К., 2000.
12. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу XVII –XVIII ст.– К.: «Либідь», 1998.
13. Даньків І. Академічна доброчесність – шлях до успіху // Освітні тренди професійного розвитку педагогічних працівників в умовах неформальної освіти: зб. навч.-метод. матеріалів для пед. працівників: [навч.-метод. посібник]. – Ужгород: Ліра, 2021. – С. 178-194.
14. Дерида Ж. Письмо та відмінність/ Пер. з франц.– К.: Основи, 2004. – 602 с.
15. Етична експертиза біомедичних досліджень. Методичні рекомендації. –К: Сфера, 2008.- 48 с.
16. Етичний кодекс ученого України [Текст] Затверджено зборами Національної академії наук 15 квітня 2009 р. // Бюлетень ВАК. – 2009. № 6. С. 15-18.
17. Етос і мораль у сучасному світі / під ред. В. А. Малахова. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2014. – 200 с.
18. Єрмоленко А. М. Дискурс війни в сучасній практичній філософії: межі діалогу // Категорії. За результатами Всеукраїнського круглого столу "Читання пам'яті Івана Бойченка-2022 Людина. Історія. Мир і війна": збірник наукових матеріалів; КНУ імені Тараса Шевченка, Філософський факультет. – Київ: Знання України, 2022. – С. 3-10.
19. Єрмоленко А.М. Концепт «спільносвіту» в практичній філософії природи Маєр-Абіха. Філософська думка. – К.: 2004, № 3. – С. 77-87.
20. Загальна декларація про біоетику та права людини (ЮНЕСКО, 2005 р.).
21. Загальні принципи організації діяльності комісій з питань етики при лікувально-профілактичних закладах, в яких проводяться клінічні випробування лікарських засобів. Посібник [автори укладачі: Л. Ковтун, Л. Янкова, С. Распутняк, О. Сілантьєва, Я. Мальцева, Л. Попова, М. Калашнікова, Т. Федорчук]. – Київ: ДЕЦ МОЗ, 2017.- 48 с.
22. Запорожан В. М., Аряєв М.Л. Біоетика та біобезпека. - К.: Здоров'я, 2013.- 456 с.
23. Здоров'я, медицина та філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності / За наук. ред. Пустовіт С. В., Бугайової Н. М., Палей Л. А. – К.: Українська асоціація з біоетики, 2022. – 146 с.
24. Ковальова, О.М., Лісовий, В.М., Амбросова Т.М. та ін. (2025), Основи біоетики та біобезпеки. 2-е вид., випр. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 392 с.

Додаткова література

1. Індекс здоров'я. Україна. – К.: 2019. –172 с.
2. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
3. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / Імануель Кант; Переклад з нім., вступ. ст., комент. і примітки В.Терлецького. – К.: ППС-2002, 2005. 178 с.
4. Основи наукових досліджень: навч. посібник / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – К.: Алерта, 2014. 622с.
5. Кримський С. Б. Заклики духовності ХХІ століття: (3 циклу щорічних пам'ятних лекцій імені А. Оленської-Петришин, 2002 р.) – К.: Академія, 2003.-32 с.
6. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. – К.: Наукова думка, 2004.
7. Малахов В.А. Етика: курс лекцій. – Острого: Вид-во НУ «Острозька академія», 2014 – 214 с.
8. Москаленко В.Ф., Попов М.В. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально- медичні проблеми / Москаленко В.Ф., Попов М.В. – Вінниця: Нова книга, 2005.–218 с.
9. Мукерджі С. Закони медицини. Польові нотатки з невизначеної науки. – Х.: Віват, 2017.- 96 с.
10. Науковий світогляд на зламі століть. – К.: Вид. Парапан, 2006. – 288 с.
11. Пустовіт С. Витоки та концептуальні засади глобальної біоетики В.Р. Поттера // Humanities Studies. – 2023. – Т. 15. – №. 92.
12. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія та практична філософія.- К.: Дух і літера, 2010.
13. Роуз Д. Дивовижні технології. Дизайн та інтернет речей. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018.
14. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції. Навчальний посібник. – К.: Парапан, 2011. – 204 с.
15. Свендсен Л. Фр.Г. Філософія самотності. – К.: Ніка-Центр, 2017.
16. Світоглядні імплікації науки. – К.: Парапан, 2004. – 408 с.
17. Специфіка та визначальні виміри сучасного філософсько-антропологічного знання. – К.: Стилос, 2015. – 380 с.
18. Сурмін Ю. Майстерня вченого. Підручник для науковця. – К, 2006. – 302 с.
19. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження"; упоряд. В. В. Лях, В. С. Пазенок ; ред. С. Л. Удовік. – К.: Ваклер, 1996. – 428 с.
20. Сьогодення і біоетика/Ред. Ю.І. Кундієва та ін. – К.:ВД „Авіценна”, 2011. – 400 с.
21. Університет і місто: стратегії та практики взаємодії: колективна монографія / за ред. Дмитра Шевчука, Лариси Заскїної, Олега Лагоднюка. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. – 340 с.
22. Філософія та методологія науки. Підручник/Під ред.. І.С. Добронравової, Л.І. Сидоренко. – К., 2008. – 228 с.
23. Флек Л. Як постає та розвивається науковий факт. Вступ про вчення про мисленнєвий стиль і мисленнєвий колектив. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2019.- 206 с.
24. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Переклад з англійської. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP, Університет Клемсон. 1999.
25. Шелер М. Положення людини в космосі // Читанка з філософії: У 6 книгах. – К.: Довіра, 1993. – Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ століття. – С. 146 – 152.
26. Bioethics: A Coursebook, Compost Collective, (2025). Cambridge, UK: Open Book Publishers, <https://doi.org/10.11647/OBP.0449>
27. Boychenko N. Principlism in bioethics: features and possible limitations. *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*. – К.: 2023, №29(1), 202–215.
28. Boichenko, N. M., & Shevchenko, Z. V. (2020). Incompatibility or convergence: Human life as capital. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, (17), 7-17.
29. Handbook of Global Bioethics/Ed. by ten Have, Henk, Gordijn, Bert. – Springer Press. – 2014.

1685p.

30. Searle, J. A Theological Case for Ukraine's European Integration: Deconstructing the Myth of "Holy Russia" Vs. "Decadent Europe". Theological Reflections: Eastern European Journal of Theology. – K.: 2023, № 20 (2). – С. 15-30.
31. Vaughn, Lewis (2025). Bioethics: Principles, Issues, and Cases. Sixth Edition, Oxford University Press, 768 p.